

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Eum Lutherus ad partes suas traducere conatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

quidem primaria non Galliae tantum, sed universi etiam orbis sacrarum litterarum schola, pluribus regi ac senatui regio demonstravit, quam perniciose in eo eretur, quod ad litterarum professionem sine delectu passim quicumque admitterentur. Neque enim periculo carere, quod Grammatici etiam faecem in alienam messem mitterent, & Theologicarum rerum susceperent tractationem. Sic enim fore, ut quisque hic Graecam, ille Latinam, alius aliam versionem exagitandam sibi sumerent, aut propriam comminiscerentur, sicque haeresos virus doctrinae suae inspergent. O bonum & salutare consilium, si modo ei fuisset obtemperatum! Beda quidem & Quercus, uterque magni nominis Theologus (quos Genevensis Ecclesiae Historia duas magnas bestias appellat) hac de re ipsi regem monuerunt: quem tamen immoderatus erga litteratos amor sic transversum rapuit, ut neminem doctrinae commendatione insignem repudiari vellet: quin etiam aliunde venientibus plerisque luculenta stipendia assignavit, disputationibus eorum ipse interfuit (Latinae enim linguae usum aliquem habebat, quamvis Historia Genevensis Ecclesiastica maternam tantum calluisse prodatur) & eorum sermonibus quum alias, tum inter prandendum & cenandum mirifice delectabatur, adeoque quoties Scholares filios suos appellabat. Quid tu, aiebat aliquando ad magnatem quendam, qui Scholam aliam infixerat, An tu filiis meis manum afferre audes? Sane eum in animo habuisse constat, antequam moreretur, Professorum a se institutorum numerum augere, gymnasiumque amplissimum regia magnificentia edificare, in quo omne genus bonarum artium & linguarum doceretur, & ipsi Professores cum sexcentis scholaribus publico sumtu alerentur: quam in rem quinquaginta aureorum millia annuo erogaturus esset.

III. Ut vero olim Syracusanus ille Archimedes admirabilium machinarum inventor, ad earum usum nihil aliud posebat quam pedem unum & alterum solidae terrae, in quo eas statueret, facile deinde earum ope & artificio ad quaecumque pertinere ea possent, omnia ad se & quocumque vellet attracturus: sic Lutherus primarius schismatis & haeresos architectus, non sine causa sibi persuaserat si magnum hunc Principem suum fecisset, de cetero plana & expedita sibi fore omnia ad universam Franciam suis partibus adjuvendam. In hoc uno omnem victoriam sibi spem positam, facile intelli-

gebat. Quare nihil aeque cupiebat, quam liberum sibi ad hunc regem sive per litteras, sive per subornatorum a se hominum sermones & colloquia, aditum parare solitus, Magnos ante omnia captandos esse, reliquam turbam facile sequituram. Sperabat enim quemadmodum Constantio Imperatore in Arrianismum lapsa, & Christiana religione a Juliano deserta, pestis eadem totum fere Imperium pervasis, sic rege hoc suae factioni adjuncto, universam Galliam Lutheranizaturam. Et sane ita est. Quemadmodum inferiores orbis caelestes primi mobilis ductum sequuntur; & tota horologii machina admirabiliter inter se connexa, unius rotae pondere circumagitur: sic Principes moribus & actionibus reliquos facile quaecumque in partem flectunt, adeo ut virtutes modo, sed etiam vitia eorum exprimere conentur, nec tam quid ab illis fieri debeat quam quid fiat, pensi habeant. Non ignorabat Lutherus, si apud ullam nationem illud verum sit quod Poeta dixit,

Mobile mutatur semper cum Principe vulgus;

illud apud Gallos longe esse verissimum, ut qui reges suos paullo minus quam ipsum Deum colant, omnesque eorum actiones, tamquam simiae, imitentur. Neque enim Gallorum rex subditorum personas tantum, verum etiam ipsos animos & corda sibi habet obnoxia. Hinc etiam non Franciae modo, sed & Francorum Rex idem nominatur: quod non facile de alio quocumque inter Christianos rege dixeris. Sed, pro dolor! hunc devoti animi Gallorum erga reges suos affectum haeresis in multis novarum rerum studio captis non labefactavit modo, verum etiam paene exstinxit, ut historiae nostrae series docebit.

Porro Lutherus, qui S. illam Apostolicam Sedem evertere penitus constituerat, ut firmissimam hanc ejus columnam & fulcrum convelleret, nihil omnino diligentiae praetermisit: commoda ad eam rem occasione usus, quod plerique qui doctrinam suam vanale exposituri, in Franciam concesserant, Lutheranae essent factionis, & ab ipso quid agendum esset bene instructi. Quin etiam ipse ad Regem scribere, & una cum commendatitiis Saxoniae Ducis litteris, libros suos ad eum mittere ausus est, quod intellexisset Principem illum librorum lectione vehementer delectari: protestans interim, ut tanto facilius fidem sibi faceret, nihil se aliud spectare quam ut mundum se non a zizaniis mundetur, & Ecclesia tamquam